

NEDERLAND

FOCUS VAN DE VAKBONDEN OP DE SDG'S

#HLPF2022

**WERKENDE
EISEN EEN NIEUW
SOCIAAL CONTRACT
VOOR HERSTEL EN
VEERKRACHT**

COVID-19: DE WERKENDE HEBBEN DUURZAME ANTWOORDEN OP DE CRISIS NODIG:

Als antwoord op de coronapandemie lanceerde de Nederlandse regering meerdere tijdelijke programma's om inkomens- en werkgelegenheidssteun te geven aan gezinnen, werkgevers en zelfstandige ondernemers zonder personeel. Bedrijven zouden ook financiële steun voor vaste kosten kunnen krijgen. Het ministerie van Sociale Zaken heeft vanaf het begin van de covidcrisis gecoördineerd en overlegd met de vakbonden. Ondanks dit alles wordt veel personeel in de gezondheidszorg – dat in de beginperiode van de pandemie geen geschikte mondkapjes en kleding had en dat als helden werd beschouwd – nu geconfronteerd met ontslag door de gevolgen van 'long covid'. Tot nu toe weigert de Nederlandse regering om aanvullende maatregelen te nemen.

De vakbonden roepen de Nederlandse regering en werkgevers op om in de toekomst beter voorbereid te zijn op pandemieën door voldoende beschermingsmaatregelen te nemen, waaronder het verstrekken van beschermende uitrusting. Dit geldt vooral voor cruciale beroepen in de zorg-, gezondheids-, veiligheids- en onderwijssector. De lonen in deze sectoren moeten ook worden herzien en aangepast en de buitensporige werkdruk moet op alle werkplekken worden aangepakt. De regelgeving van de sociale zekerheid moet worden aangepast aan mensen met 'long covid'. De regering zou ook een betere bijstand voor meer kwetsbare werknemers op touw moeten zetten, zoals een betere inkomensbescherming voor werknemers met flexibele tijdelijke contracten en een betere sociale bescherming voor freelancers.

ZITTE DE VAKBONDEN ROND DE TAFEL?

Nederland heeft de uitvoering van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) in zijn algemene beleidsproces opgenomen. In september 2016 werd een actieplan voor de uitvoering van de SDG's naar het parlement gestuurd. Een nationaal voortgangsverslag, de 'Monitor Welzijn en SDG's', wordt opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek en jaarlijks aan het parlement voorgelegd. De SDG's worden echter vaak geïntegreerd in bestaande nationale beleidsmaatregelen en prioriteiten, in plaats van ze als uitgangspunt te nemen.

Er is een door de regering aangeduide nationale SDG-coördinator, die nauw samenwerkt met andere ministeries en organisaties die timmeren aan de uitvoering van de SDG. De vakbonden nemen deel aan bepaalde raadplegingen en vergaderingen met meerdere stakeholders die de

ationale SDG-coördinator organiseert. Zij leverden input over de thema's energietransitie, circulaire economie, inclusieve samenleving en globale verantwoordelijkheid. Er is echter geen gestructureerd tripartiet of bipartiet overleg over de implementatie van de SDG's.

De Sociaal-Economische Raad van Nederland (SER) is het belangrijkste beleidsadviesorgaan dat werkgevers en werknemers vertegenwoordigt. Via dit orgaan kunnen vakbonden indirect deelnemen aan bepaalde SDG-groepen. Er is behoefte aan de oprichting van een SDG-platform bij de SER; dit zou private partijen en vakbonden ook helpen elkaar te zien als partners bij de uitrol van de SDG. De vakbonden vragen ook meer expliciete aandacht voor het SDG-implementatieplan in de SER.

TRANSPARANTIE

Volledige toegang tot informatie

RAADPLEGING

Gestructureerd overleg / platform met meerdere stakeholders

RAADPLEGING

Sociale partners komen samen de bijdragen overeen en maken ze over aan de nationale regering

WORDT HET (FATSOENLIJKE) WERK GEDAAN?

Doelstelling 1.1 (komaf maken met extreme armoede) is behaald, maar armoede bestaat nog: in 2018 had 13,3 procent van de bevolking een inkomen onder de armoederisicodrempel (60 procent van het mediane inkomen) en liep 16,7 procent van de bevolking het risico op armoede of sociale uitsluiting. **Doelstelling 1.3 (passende stelsels voor sociale bescherming)** werd geklasseerd. Nederland bekleedt de 8ste plaats in de wereld op de Human Development Index van de VN.

Er is nog vooruitgang nodig om **doelstelling 5.4** te bereiken (**erkenning en waardering van onbetaalde zorgtaken en huishoudelijk werk**). Vrouwen in Nederland besteden 1/3 meer tijd (14,7%) aan onbetaald huishoudelijk werk en zorgtaken dan mannen (9,2%). Nederland ratificeerde het IAO-Verdrag 189 nog niet. Huishoudelijk werk is niet geformaliseerd, behalve de Regeling Dienstverlening aan Huis. Deze regeling stelt echter huishoudelijk personeel dat 3 dagen of minder voor eenzelfde gezin werkt, vrij van bepaalde sociale zekerheid. Er is ook meer inzet nodig voor **doelstelling 5.5 (volledige en daadwerkelijke participatie van vrouwen en gelijke kansen op leiderschap op alle niveaus)**. Het aandeel vrouwen in leidinggevende functies blijft op ongeveer een kwart steken (25,7% in 2018); het aantal zetels van vrouwen in het nationale parlement is gedaald tot 33% in 2020 (streefcijfer: 50%). De gelijkheid in middelbaar onderwijs ligt op schema. De vakbonden benadrukken echter dat Nederland momenteel geen gebruik maakt van gender budgeting om te werken aan meer gendergelijkheid, en wijzen op een algemene verslechtering van de lees-, schrijf- en rekenvaardigheid van leerlingen.

Er zijn meer inspanningen nodig voor **doelstelling 8.5 (volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor allen)**. Met de beperkte loonstijgingen in de afgelopen tien jaar blijft de loonkloof tussen mannen en vrouwen, met een gecorrigeerd loonverschil van 4% in de overheidssector en 7% in de particuliere sector in 2020. De werkloosheidscijfers zijn met de jaren gedaald, met een duidelijke verbetering voor vrouwen en jongeren. Nederland presteert goed wat betreft het procentuele aandeel van **jongeren die niet werken en geen onderwijs of opleiding volgen (doelstelling 8.6)**, dat het laagste is in de EU. Wat betreft **doelstelling 8.7 (een einde maken aan dwangarbeid, moderne slavernij, mensenhandel en kinderarbeid)**, meldde de Algemene Rekenkamer in 2021 dat de inspanningen om dit te handhaven niet efficiënt blijven, hoewel de bevolking die in moderne slavernij leeft naar wereldwijde maatstaven laag is (1,77/1000). De vakbonden wijzen ook op enkele punten in het kader van **doelstelling 8.8 (bescherming van de rechten van de werkenden en bevordering van een veilige en zekere werkomgeving voor alle werkenden)**.

Dodelijke arbeidsongevallen zijn zeldzaam, maar het aantal niet-dodelijke ongevallen is aanzienlijk gestegen. De nationale naleving van de arbeidsrechten is hoog, en alle IAO-arbeidsverdragen werden geratificeerd. Het lidmaatschap van de vakbonden en de collectieve onderhandelingen dalen echter, als gevolg van de toenemende flexibilisering van de arbeidsmarkt met meer tijdelijke banen en schijnzelfstandigheid. Er is ook een stijgende tendens van collectieve overeenkomsten met gele vakbonden.

Er zijn nog enkele uitdagingen om **doelstelling 10.4 te halen (beleidsmaatregelen nemen, op het gebied van belastingen, lonen en sociale bescherming, en geleidelijk meer gelijkheid)**. Het aandeel van de arbeid in het BBP is de afgelopen tien jaar licht gedaald, vooral in de sectoren met de meeste werknemers. De daling is te wijten aan de trage loonstijging, vooral bij de lagere inkomens. Het minimumloon is niet voldoende gestegen en het aandeel van de werkende armen neemt toe. Deze trends zijn erg zorgwekkend aangezien de inflatie momenteel stijgt. De sociale partners worden actief betrokken bij de opstelling en uitvoering van het migratiebeleid in het kader van **doelstelling 10.7 (ordelijke, veilige, regelmatige en verantwoordelijke migratie en mobiliteit)**. Ze merken dat migranten zich kunnen aansluiten bij vakbonden, maar dat velen bang zijn, omdat ze met tijdelijke contracten werken en voor huisvesting, een ziektekostenverzekering en vervoer naar het werk ook afhankelijk zijn van uitzendbureaus. Zeker de vleessector telt een groot aantal kwetsbare arbeidsmigranten. De werkgevers in deze sector blokkeren de toegang van de vakbonden tot de werkvloer om zich te organiseren.

Nederland implementeert geïntegreerde strategieën en een dialoog met de sociale partners om te voldoen aan **doelstelling 13.2 (integratie van maatregelen betreffende de klimaatverandering in nationale beleidsmaatregelen, strategieën en plannen)**. Er zijn echter meer inspanningen nodig om sneller vooruitgang te boeken met de klimaatdoelstellingen, zoals de recente rechtszaken die Urgenda en Friends of the Earth aanspanden tegen de Nederlandse regering en de multinationals bevestigen.

In het kader van **doelstelling 16.3 (de rechtsstaat promoten en zorgen voor gelijke toegang tot de rechter)** is rechtsbijstand beschikbaar, maar als gevolg van besparingen door de vorige regering is die moeilijker toegankelijk geworden voor mensen met een laag inkomen.

DE VAKBONDEN VRAGEN OM NIEMAND ACHTERWEGE TE LATEN

Om te zorgen voor een SDG-gestuurd herstel en oom veerkrachtig uit de crisis te komen, dringen de vakbonden er bij de Nederlandse regering op aan om de volgende actie te ondernemen:

- zorgen voor gelijke kansen en échte democratische participatie voor iedereen, met een beleid dat zorgt voor een grotere herverdeling van de rijkdom en macht in de Nederlandse samenleving;
- voor iedereen fatsoenlijk werk, een leefbaar loon en sociale zekerheid garanderen, ook voor uitzendkrachten en zelfstandigen; het minimumloon optrekken tot 14 euro per uur;
- maatregelen nemen om de overmatige uitbesteding van arbeid en de uitbuiting van arbeidsmigranten te voorkomen; onzekere arbeidscontracten (met inbegrip van nulurencontracten) en de voortdurende vernieuwing van tijdelijke contracten bestrijden;
- de capaciteit en de efficiëntie van de arbeidsinspectie vergroten;
- zorgen voor een rechtvaardige en sociale overgang transitie naar een groene economie;
- een betere implementatie van de fundamentele arbeidsrechten, zoals de vrijheid van vereniging en het recht op onderhandeling;
- bijzondere maatregelen toepassen om de essentiële werknemers te compenseren in de zorg- en onderwijssector die 'long covid' hebben en hun baan en inkomen verliezen te compenseren; en
- het IAO-verdrag 189 ratificeren om ervoor te zorgen dat het huishoudelijk personeel dezelfde rechten krijgt als alle andere werkenden.

Deze publicatie is tot stand gekomen met de hulp van de Europese Unie. De inhoud van deze publicatie valt uitsluitend onder de verantwoordelijkheid van TUDCN/IVV en kan in geen geval worden beschouwd als een weergave van de standpunten van de Europese Unie.